

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 150 minut

LISTOPAD
ROK 2006

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1 – 35) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem / atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków) oraz linijki.
7. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
60 punktów

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Zadania 1 – 10 wykonaj na podstawie załączonej mapy turystycznej „Góry Stołowe”.

Zadanie 1. (1 pkt)

Korzystając wyłącznie z mapy turystycznej, uzasadnij, podając dwa argumenty, że Karlów ma dogodne położenie dla zaspokajania potrzeb ruchu turystycznego.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 2. (1 pkt)

Korzystając z mapy turystycznej, uzasadnij, podając dwa argumenty, że na stokach Szczelińca Wielkiego występują przyrodnicze bariery dla budowy wyciągów narciarskich.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 3. (2 pkt)

Oblicz temperaturę powietrza na szczycie Szczelińca Wielkiego (919 m n.p.m.) w czasie, gdy w Kudowie Zdroju (350 m n.p.m.) wynosiła ona $+10^{\circ}\text{C}$. Przyjmij, że gradient wilgotnoadiabatyyczny wynosi $0,6^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Temperatura na szczycie Szczelińca Wielkiego : $^{\circ}\text{C}$

Zadanie 4. (2 pkt)

Wybierz dwa z podanych poniżej rodzajów turystyki, dla rozwoju których obszar przedstawiony na mapie posiada najdogodniejsze warunki. Uzasadnij swój wybór, podając po jednym argumencie.

Rodzaje turystyki: piesza, biznesowa, rowerowa, wodna, zdrowotna, kwalifikowana, pielgrzymkowa.

Rodzaj turystyki:

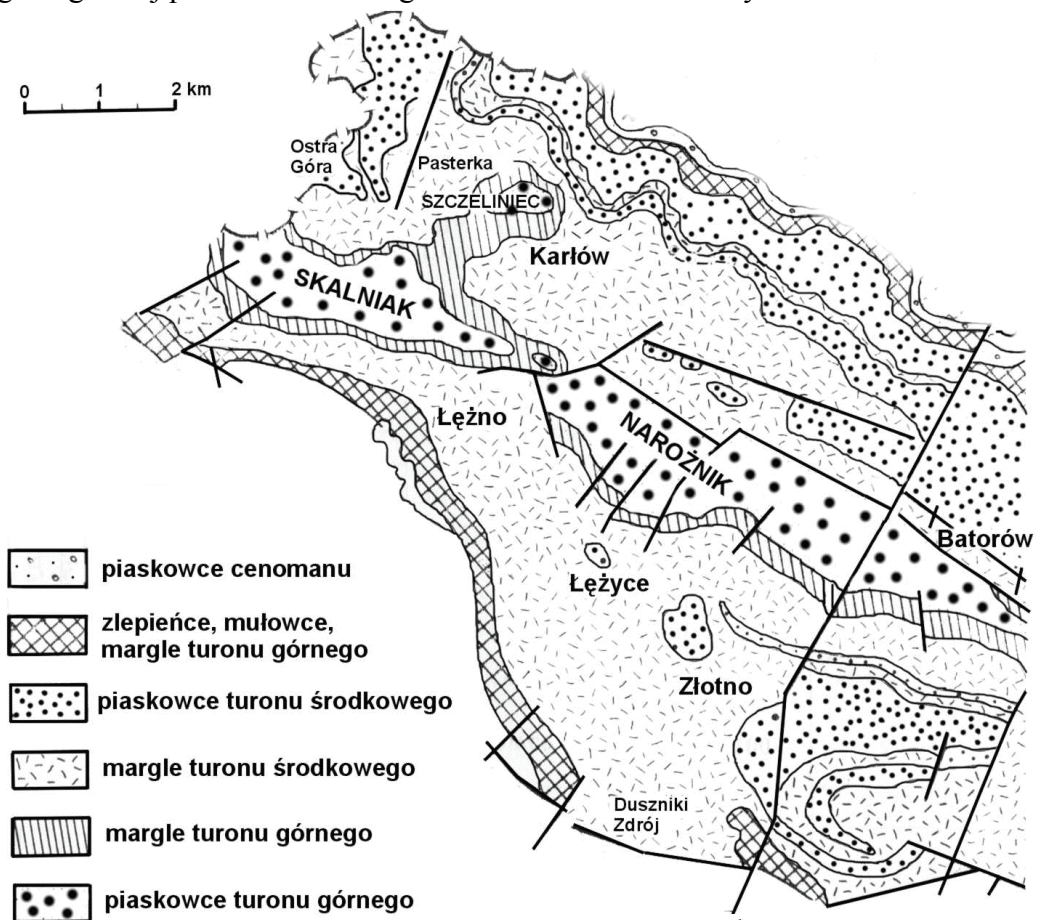
Uzasadnienie:

Rodzaj turystyki:

Uzasadnienie:

Zadanie 5. (1 pkt)

Na mapie geologicznej przedstawiono fragment obszaru Gór Stołowych.

Cenoman - najstarsze piętro epoki górnej kredy w erze mezozoicznej
Turon – piętro (po cenomanie) epoki górnej kredy w erze mezozoicznej

Podkreśl nazwę skały, z której zbudowane są szczytowe partie najwyżej położonego n.p.m. obszaru przedstawionego na mapie turystycznej.

- A. margiel
- B. mułowiec
- C. piaskowiec
- D. zlepieniec

Zadanie 6. (1 pkt)

Uszereguj wymienione w legendzie mapy geologicznej z zadania 5. skały osadowe okrucowe w kolejności, uwzględniającej wielkość budujących je ziaren. Zaczynij od skały zbudowanej z ziaren o najmniejszej średnicy.

1. 2. 3.

Zadanie 7. (1 pkt)

Obszar przedstawiony na mapie turystycznej należy do zlewisk dwóch mórz. Podaj nazwy tych mórz.

1.

2.

Zadanie 8. (2 pkt)

Powierzchnia rezerwatu „Wielkie Torfowisko Batorowskie” wynosi na załączonej mapie turystycznej $1,6 \text{ cm}^2$.

Oblicz powierzchnię tego rezerwatu w terenie. Zapisz wykonywane obliczenia. Wynik podaj w km^2 .

Miejsce na obliczenia:

Powierzchnia rezerwatu:

Zadanie 9. (2 pkt)

Wielkie Torfowisko Batorowskie to stale podmokły teren z roślinnością bagienną i bagienno-łąkową. Powstawaniu takiego obszaru sprzyja między innymi wilgotny klimat.

Podaj dwa inne warunki – związane z rzeźbą i budową geologiczną obszaru – niezbędne do powstania torfowiska w górach.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 10. (1 pkt)

Podkreśl dwie kartograficzne metody prezentacji zjawisk, które zastosowano na załączonej mapie turystycznej.

- A. Izarytmiczna
- B. Kartodiagramu
- C. Kartogramu
- D. Sygnaturowa

Zadanie 11. (2 pkt)

Przyporządkuj daty do odpowiadających im określeń długości dnia.

Daty: 21 marca, 23 lipca, 23 września, 19 stycznia.

- a) W Nowym Jorku i Londynie dzień jest równy nocy i
- b) W Gdańsku dzień jest dłuższy niż w Atenach
- c) W Warszawie dzień jest krótszy niż w Kairze

Zadanie 12. (2 pkt)

Do określania wieku względnego skał wykorzystuje się metodę skamieniałości przewodnich. Typową cechą skamieniałości przewodnich jest ich powszechne występowanie w dużych ilościach na rozległych obszarach kuli ziemskiej.

a) Podaj inną typową cechę skamieniałości przewodnich, odróżniającą je od innych skamieniałości.

.....
.....

b) Podkreśl rodzaj skał, w których występują skamieniałości.

Skały: magmowe, metamorficzne, osadowe.

Zadanie 13. (1 pkt)

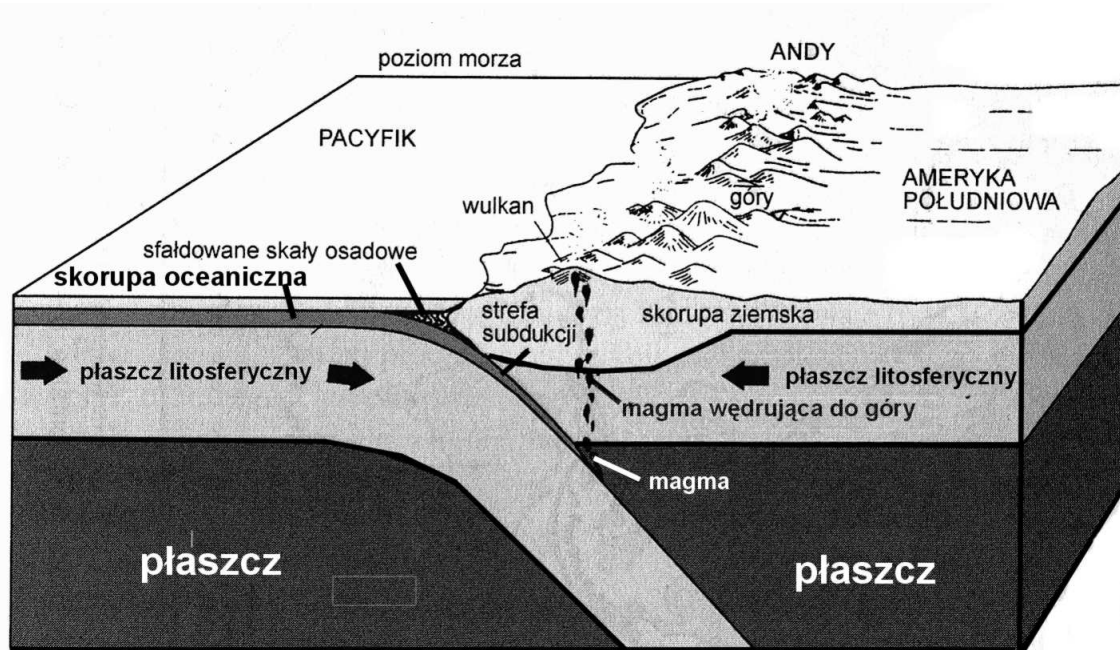
Uporządkuj następujące wydarzenia w dziejach Ziemi od najstarszego do najmłodszego, wpisując w odpowiednie miejsca odpowiadające im litery.

- A) Wyginięcie dinozaurów
- B) Powstanie M. Bałtyckiego
- C) Pojawienie się życia na Ziemi
- D) Powstanie pokładów węgla kamiennego w Polsce

wydarzenie najstarsze			wydarzenie najmłodsze

Zadanie 14. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono sytuację tektoniczną występującą na granicy płyt litosfery.

Podaj dwa przykłady zjawisk lub procesów geologicznych, występujących na granicy płyt litosfery na obszarze przedstawionym na rysunku. Wyjaśnij genezę jednego z nich.

Nazwy zjawisk/procesów geologicznych:

1.
2.

Nazwa omawianego zjawiska/procesu geologicznego:

Geneza podanego zjawiska/procesu geologicznego:

.....

.....

.....

.....

.....

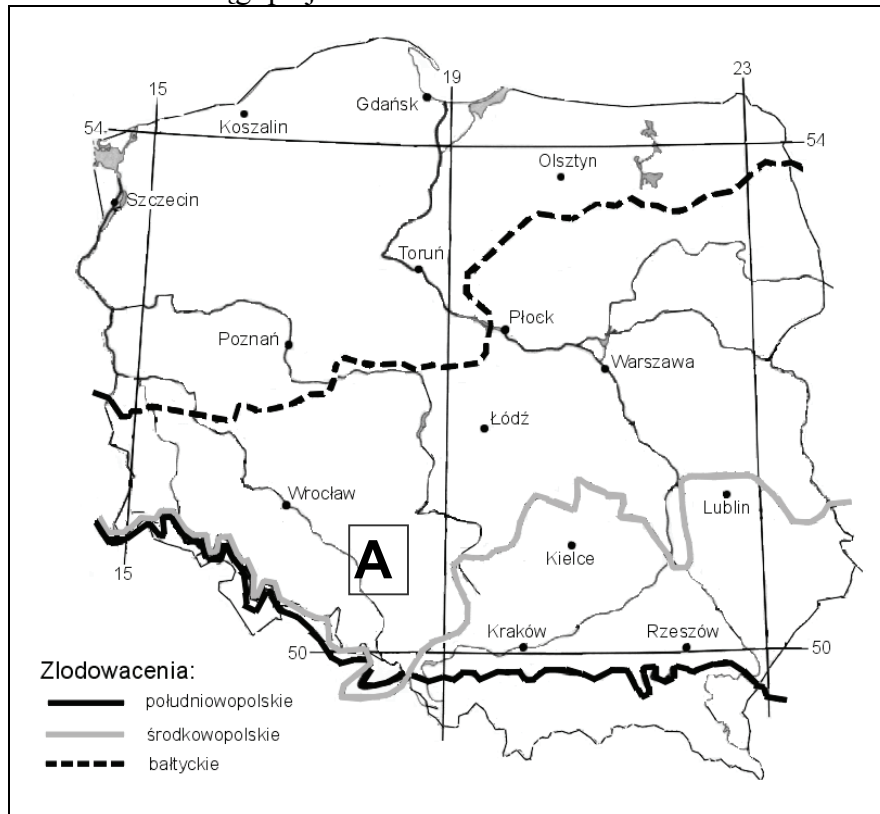
.....

.....

.....

Zadanie 15. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono zasięgi plejstocénskich zlodowaceń w Polsce.

Korzystając z mapy:

a) podaj nazwy zlodowacenia, które

- jako pierwsze przekształcało rzeźbę obszaru oznaczonego na rysunku literą A,

.....
- jako ostatnie przekształcało rzeźbę obszaru oznaczonego na rysunku literą A.

b) podkreśl nazwę krainy geograficznej, której obszar w plejstocenie nie znajdował się pod lądolodem.

- A. Bieszczady
- B. Pojezierze Suwalskie
- C. Przedgórze Sudeckie
- D. Wyżyna Krakowsko-Częstochowska

Zadanie 16. (1 pkt)

Wymień dwa przykłady form terenu, które powstały na obszarze Polski w wyniku działalności wód fluwioglacjalnych.

1.

2.

Zadanie 17. (2 pkt)

Wymień dwie konsekwencje (przyrodnicze lub gospodarcze) zlodowaceń plejstocęńskich dla życia i działalności człowieka w Polsce.

1.

.....

2.

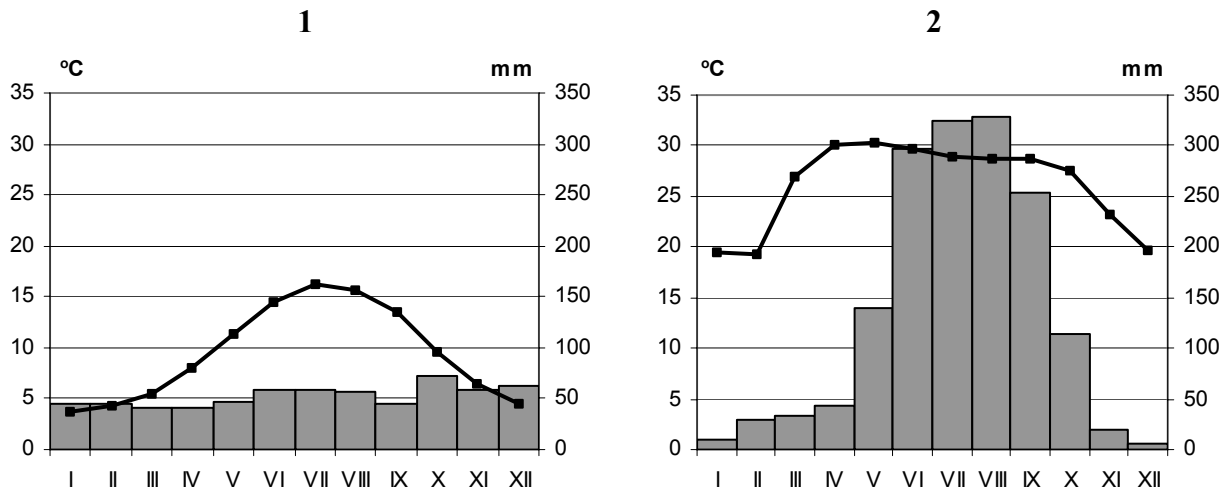
.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Na podstawie analizy klimatogramów uzupełnij tabelę określeniami wybranymi z poniższych.

Typ klimatu: zwrotnikowy monsunowy, równikowy wilgotny, śródziemnomorski, umiarkowany morski.

Przykładowy obszar występowania: Irlandia, Nizina Amazonki, Półwysep Indyjski, Sycylia.

Nr klimatogramu	Typ klimatu	Przykładowy obszar występowania
1		
2		

Zadanie 19. (3 pkt)

Jednym z globalnych współczesnych problemów jest wzrost naturalnego efektu cieplarnianego i związane z tym ocieplenie się klimatu.

Podaj trzy sposoby zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

1.

.....

.....

2.
.....
.....
3.
.....
.....

Zadanie 20. (2 pkt)

a) Pogrupuj podane poniżej jeziora według stopnia zasolenia. Wpisz ich nazwy w odpowiednie miejsca tabeli.

Jeziora: J. Aralskie, M. Martwe, J. Ontario, J. Wiktorii.

Jezióra słodkie	Jezióra słone

b) Pogrupuj podane poniżej jeziora według genezy. Wpisz ich nazwy w odpowiednie miejsca tabeli.

Jeziora: J. Bajkał, J. Niasa, J. Gopło, J. Śniardwy, J. Tanganika.

Jezióra polodowcowe	Jezióra tektoniczne

Zadanie 21. (2 pkt)

Rozpoznaj na podstawie opisu duże kompleksy leśne w Polsce, wybierając z podanych poniżej. Wpisz ich nazwy do tabeli.

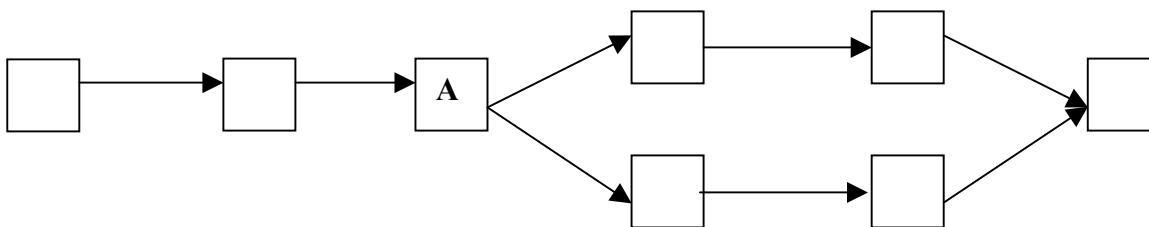
Kompleksy leśne: Bory Dolnośląskie, Bory Tucholskie, Puszcza Niepołomicka, Puszcza Piska, Puszcza Kampinoska, Puszcza Białowieska.

Lp.	Opis	Kompleks leśny
1.	Największy na Niziu Środkowoeuropejskim kompleks leśny z naturalnym drzewostanem, częściowo chroniony jako park narodowy.	
2.	Kompleks leśny w dorzeczu Brdy i Wdy, porastający głównie obszary sandrowe.	
3.	Kompleks leśny w Kotlinie Warszawskiej o swoistej rzeźbie terenu (zespoły wydm oraz bagna i torfowiska w zagłębieniach terenu).	
4.	Kompleks leśny w widłach Wisły i Raby z ośrodkiem hodowli żubrów.	

Zadanie 22. (2 pkt)

Przedstaw w formie modelu przyczynowo-skutkowego zmiany w środowisku geograficznym regionu Jeziora Aralskiego, wpisując do schematu właściwe oznaczenia literowe.

- A) Zmniejszenie zasilania jeziora w wodę
- B) Wzrost zachorowań ludzi i ich zgonów
- C) Zmniejszenie powierzchni jeziora i odsłonięcie dna
- D) Kumulacja zanieczyszczeń w organizmach ryb
- E) Zwiększony pobór wody z Syr-darii i Amu-darii na potrzeby rolnictwa
- F) Zwiększenie zasolenia i zanieczyszczenia wody w jeziorze
- G) Zmniejszenie przepływu wody w Syr-darii i Amu-darii
- H) Wywiewanie i przenoszenie przez wiatr zanieczyszczonych pyłów

Zadanie 23. (2 pkt)

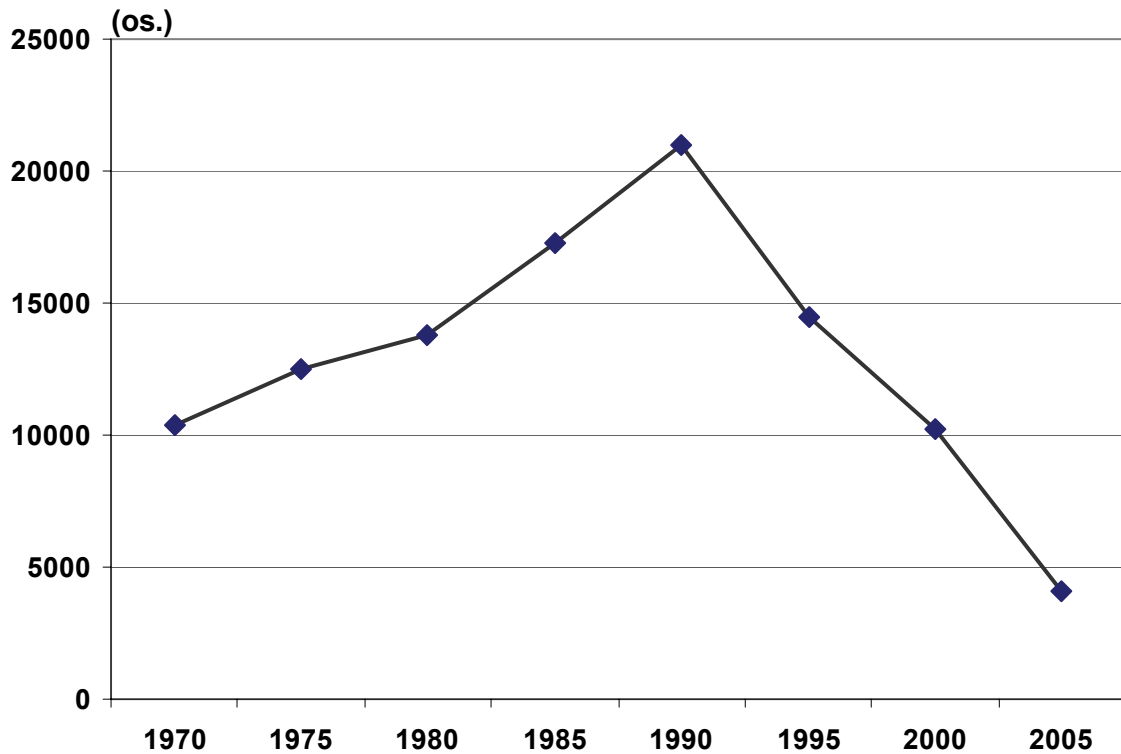
Oblicz wskaźnik feminizacji w Polsce w 2003 r. wiedząc, że ogółem mieszkało w naszym kraju 38 195 tys. osób, w tym 18 493 tys. mężczyzn. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Wynik:

Zadanie 24. (1 pkt)

Na wykresie przedstawiono wartości przyrostu rzeczywistego na pewnym terytorium w okresie 1970-2005.

Na podstawie analizy wykresu podkreśl poprawną odpowiedź.

Aby tendencja zmiany przyrostu rzeczywistego z okresu 1990 - 2005 uległa odwróceniu, powinny nastąpić

- A. wzrost liczby urodzeń i wzrost liczby imigrantów.
- B. spadek liczby urodzeń i spadek liczby imigrantów.
- C. spadek liczby urodzeń i wzrost liczby emigrantów.
- D. wzrost liczby zgonów i wzrost liczby emigrantów.

Zadanie 25. (2 pkt)

Każdemu z podanych państw przyporządkuj po jednym, dominującym w nim, wyznaniu religijnym, wybranym spośród poniższych.

Wyznania religijne: islam, katolicyzm, prawosławie, protestantyzm.

- A. Brazylia
- B. Rosja
- C. Szwecja
- D. Egipt
- E. Filipiny

Zadanie 26. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono strukturę gospodarstw rolnych wybranych państw Unii Europejskiej w 2002 r.

Kraj	Liczba gospodarstw rolnych (w tys.)	% gospodarstw prowadzonych przez osoby poniżej 55 roku życia	Kraj	Liczba gospodarstw rolnych (w tys.)	% gospodarstw prowadzonych przez osoby poniżej 55 roku życia
Austria	194,9	29,0	Irlandia	141,3	39,4
Belgia	59,3	41,2	Luksemburg	2,8	28,4
Dania	57,3	42,5	Niemcy	440,1	28,4
Finlandia	75,7	25,4	Polska	2933,0	39,2
Francja	538,0	37,7	Portugalia	409,3	64,9
Grecja	813,5	55,7	Szwecja	75,9	45,6
Hiszpania	1236,0	53,1	Wielka Bryt.	205,6	51,6
Holandia	95,1	46,2	Włochy	2136,0	62,2

a) Na podstawie danych w tabeli i własnej wiedzy podaj dwa argumenty wskazujące słabe strony polskiego rolnictwa w okresie kandydowania do Unii Europejskiej.

Słabe strony:

1.
.....
.....
2.
.....
.....

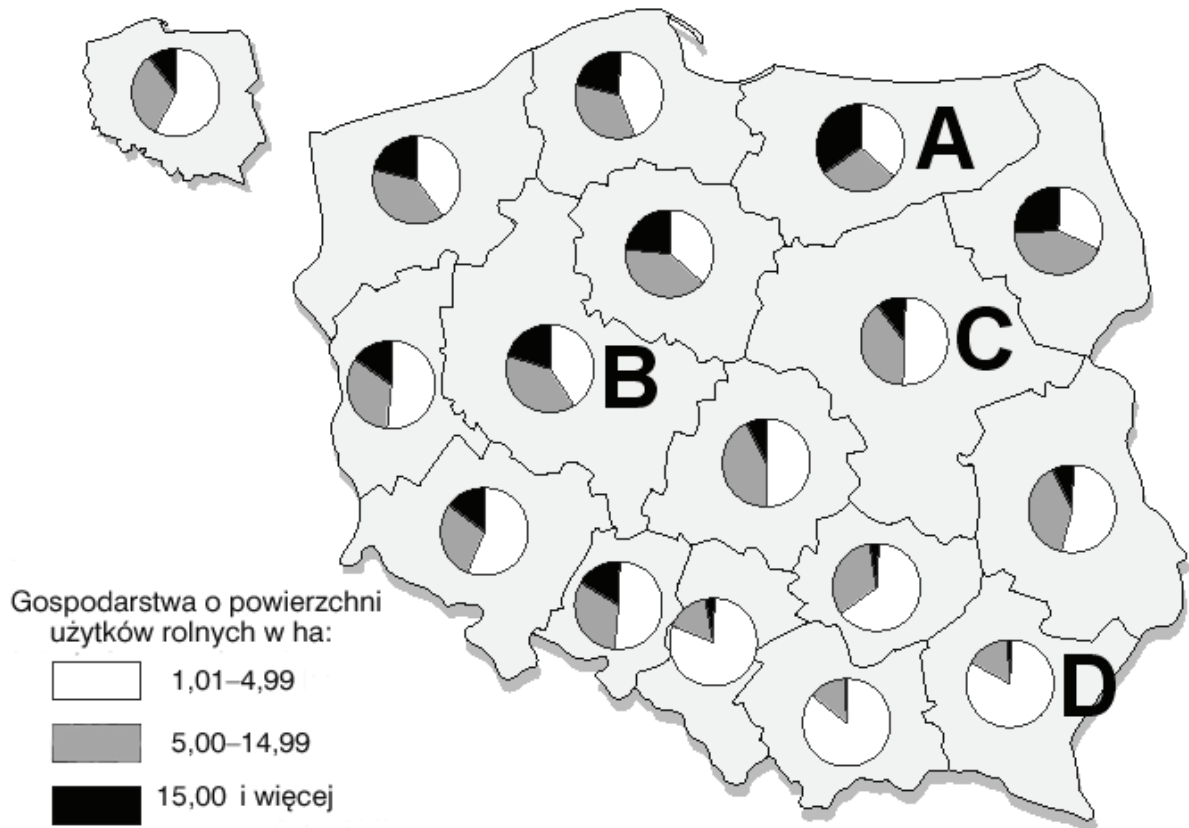
b) Na podstawie własnej wiedzy podaj dwa argumenty wskazujące na mocne strony polskiego rolnictwa w okresie kandydowania do Unii Europejskiej.

Mocne strony:

1.
.....
.....
2.
.....
.....

Zadanie 27. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono strukturę wielkości gospodarstw rolnych w Polsce według województw w 2004 r. Literami A, B, C, D oznaczono cztery wybrane województwa.

a) Zapisz literę, którą oznaczono województwo posiadające najmniej korzystną dla rozwoju rolnictwa strukturę wielkości gospodarstw rolnych.

.....

b) Zapisz wniosek dotyczący przestrzennego zróżnicowania w Polsce udziału gospodarstw o najmniejszej powierzchni w strukturze wielkości gospodarstw rolnych.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 28. (1 pkt)

W poniższej tabeli przedstawiono dane o obrotach handlu zagranicznego Niemiec, Francji i Luksemburga w 2001 r. (w %).

Państwo	Główni partnerzy handlowi			
	Import	%	Eksport	%
Niemcy	Francja	9,4	Francja	11,1
	Holandia	8,4	Stany Zjednoczone	10,6
	Stany Zjednoczone	8,3	Wielka Brytania	8,4
Francja	Niemcy	16,7	Niemcy	14,7
	Włochy	9,1	Wielka Brytania	9,8
	Stany Zjednoczone	8,9	Hiszpania	9,6
Luksemburg	Belgia	34,9	Niemcy	24,4
	Niemcy	25,3	Francja	20,0
	Francja	13,0	Belgia	12,9

Sformułuj prawidłowość, dotyczącą struktury geograficznej obrotów handlu zagranicznego Niemiec, Francji i Luksemburga.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 29. (3 pkt)

Podaj zasadniczą zmianę, jaka zaszła w kierunkach geograficznych handlu zagranicznego Polski po 1990 r. oraz podaj dwie przyczyny tej zmiany.

Zmiana:

.....

.....

Przyczyny:

1.

.....

.....

2.

.....

.....

Zadanie 30. (2 pkt)

W poniższym tekście źródłowym przedstawiono informacje o Leeds, mieście położonym w Wielkiej Brytanii.

„Kiedyś nudna stolica przemysłowa północnej Anglii, dziś modne i dynamicznie rozwijające się miasto. Pierwsza wzmianka o Leeds sięga VIII wieku n.e. W XIX wieku stało się ważnym ośrodkiem produkcyjno-handlowym i centrum edukacyjnym. W 1904 r. powstał Uniwersytet Leeds, dziś jeden z najlepszych w Anglii, i Politechnika. W 1819 r. wybudowano kanał łączący Leeds z portem w Liverpoolu. Dzięki dogodnemu położeniu Leeds stało się stolicą przemysłu ciężkiego i lekkiego. W czasie wojny zbiedniało i podupadło, ale potem przeszło kolejną transformację – slumsy zastąpiono nowoczesnymi dzielnicami. To najbardziej ekologiczne miasto w Wielkiej Brytanii. Manufaktury, fabryki i stare warsztaty przerobiono na restauracje, kluby, biura i banki.

Ponury krajobraz szeregowych domków znany z filmów o bezrobociu i górniczych strajkach odchodzi w przeszłość, a Londynowi rośnie poważna konkurencja. Być może w przyszłości na pytanie : „Gdzie jest Londyn?”, będziemy odpowiadać: „Na południe od Leeds”.

Po londyńskiej Oxford Street tu jest największe centrum handlowe Wielkiej Brytanii. Około 1000 sklepów, 250 barów i restauracji mieści na 4 km² pasażu handlowego. W starej fabryce jest sławny klub jazzowy Wardrobe...”

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy:

a) podkreśl nazwę procesu dotyczącego gospodarki, który wystąpił w II połowie XX w. w Leeds

- A. Industrializacja
- B. Restrukturyzacja
- C. Globalizacja
- D. Decentralizacja

b) wymień dwa zjawiska w Leeds, charakterystyczne dla tego procesu.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 31. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego w zadaniu 30. i własnej wiedzy uzasadnij, podając dwa argumenty, że przemiany gospodarcze w Leeds miały lub mają dla jego mieszkańców zarówno pozytywny, jak i negatywny charakter.

Pozytywny charakter:

.....

.....

Negatywny charakter:

.....

.....

Zadanie 32. (1 pkt)

Zmiany strukturalne w przemyśle, zapoczątkowane na przełomie lat 70. i 80. XX w., określa się mianem współczesnej rewolucji przemysłowej.

Podkreśl jej trzy charakterystyczne cechy.

- A. Znaczący wzrost roli przemysłów wysokiej techniki, zwłaszcza przemysłu elektronicznego.
- B. Znaczący wzrost roli przemysłu wydobywczego.
- C. Telekomunikacja jako istotny sektor produkcji przemysłowej i równocześnie sektor usług (telefonia komórkowa, Internet).
- D. Mniejsze zużycie energii i surowców na jednostkę produkcji.
- E. Większe zużycie energii i surowców na jednostkę produkcji.

Zadanie 33. (2 pkt)

Wpisz do tabeli nazwy państw graniczących z Polską, wchodzących w skład danego euroregionu.

Euroregion	Państwa – sąsiedzi Polski - wchodzące w skład euroregionu	
Nysa	1.	2.
Niemen	1.	2.
Karpaty	1.	2.

Zadanie 34. (1 pkt)

Podaj nazwę kontynentu, na którym powstało największe ognisko dla każdej z wymienionych chorób.

AIDS -

SARS -

Zadanie 35. (2 pkt)

Podaj trzy przyczyny szybkiego rozprzestrzeniania się współczesnych chorób zakaźnych.

1.

.....

2.

.....

3.

.....

BRUDNOPIS